

LAUSUNTOPYYNTÖ PIRKANMAAN NUORISOVALTUUSTOILLE

Nuorten ääni Pirkanmaalla-hanke pyytää kuntanne nuorisovaltuuston lausuntoa seuraavaan asiaan.

Hyvinvointialueen nuorisovaltuuston perustaminen

Hallitus antoi joulukuussa 2020 esityksensä sote-uudistusta koskevasta lainsäädännöstä, jossa esitetään hyvinvointialueiden perustamista. Pirkanmaan tapauksessa uusi hyvinvointialue olisi koko maakunnan käsittävä ja sen vastuulle siirtyvät sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut ja esimerkiksi koulujen oppilashuoltopalvelut.

Hallituksen lakiehdotuksessa hyvinvointialueiden perustamiseksi esitetään että hyvinvointialue asettaisi nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi **hyvinvointialueen nuorisovaltuuston**, jolla olisi mahdollisuus vaikuttaa hyvinvointialueen lasten ja nuorten palvelujen järjestämisen **kaikkiin vaiheisiin**.

Hyvinvointialueen nuorisovaltuuston toiminnasta on kirjattu lakiehdotukseen seuraavaa:

- Nuorisovaltuuston tehtäväkenttänä olisivat **kaikki toiminnot, joilla olisi merkitystä nuorten, heidän elinolosuhteidensa ja tarvitsemiensa palvelujen kannalta**.
- Hyvinvointialueen nuorisovaltuusto voisi nostaa esiin lapsille ja nuorille tärkeitä asioita hyvinvointialueen toiminnassa ja tuoda päätöksentekijöille tietoon lasten ja nuorten tarpeita ja ajatuksia.
- Jos nuorisovaltuuston edustaja saisi lisäksi läsnäolo- ja puheoikeuden hyvinvointialueen muissa toimielimissä, kuten valtuustossa ja lautakunnissa, parantuisivat tiedonkulku ja nuorten vaikutusmahdollisuudet edelleen.
- **Kun nuorisovaltuustoja kootaan, olisi tärkeä huomioida eri lapsiryhmien osallistumismahdollisuudet**.
- Vaikuttamistoimielimen jäsenet tulisi valita kuntalain 26–28 §:ien mukaisen, hyvinvointialueen kunnissa toimivan vastaavan vaikuttamistoimielimen (eli kuntien nuorisovaltuustojen) jäsenistä siten, että kustakin vaikuttamistoimielimestä valittaisiin vähintään yksi edustaja. Tällä korostettaisiin yhtäältä hyvinvointialue- ja kuntatason vaikuttamistoimielinten välistä yhteyttä sekä toisaalta kuntien vaikuttamistoimielinten tasapuolista edustusta. Muilta osin jäsenmäärä, kokoonpano sekä vaikuttamistoimielinten valinta ja esimerkiksi toimintatavat jäisivät hyvinvointialueen päätettäväksi.

Nykytilanne Pirkanmaalla

Pirkanmaalla maakunnallisen nuorisovaltuuston valmistelutyö aloitettiin jo edellisen hallituksen maakuntauudistusvalmistelun aikana. Vuoden 2019 alussa perustettiin Pirkanmaan nuorisotyöryhmä, joka toimi Pirkanmaan nuorisovaltuuston esiasteena. Vuoden 2021 alusta ryhmä käyttää virallisesti nimeä Pirkanmaan maakunnallinen nuorisovaltuusto (MANU). Ryhmässä on tällä hetkellä 30 paikkaa, joista 23 jaetaan kuntien nuorisovaltuustojen kautta (yksi edustaja per kunta) ja lisäksi ryhmässä on 7 vapaata paikkaa, joita voi hakea kuka tahansa pirkanmaalainen 13-29-vuotias nuori. Ryhmän toimintaa ja vakinaistamista tukee Nuorten Ääni Pirkanmaalla-hankkeen työntekijä ja ryhmä toimii tiiviissä yhteistyössä Pirkanmaan liiton ja uuden hyvinvointialueen valmistelun kanssa. Tavoitteena on että jatkossa MANU toimisi molempien alla niin, että nuorilla on mahdollista saada äänensä kuuluviin sekä Hyvinvointialueen sote-palveluissa, että Pirkanmaan liiton

kautta muissa maakunnallisissa asioissa. Tähän mennessä nuoret ovat olleet sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistuksen lisäksi mukaan mm. maakuntaliiton ilmastotyössä, koulutusryhmässä ja liikennestrategian suunnittelussa.

Tuleva vuosi 2021 on erittäin tärkeä maakunnallisen hyvinvointialueen nuorisovaltuuston toimintamallin muodostamisen kannalta ja siksi pyydämme laajasti kommentteja ja mielipiteitä teiltä pirkanmaalaisilta nuorten vaikuttajaryhmiltä.

Toivoisimme nuorisovaltuuston lausunnon ottavan kantaa seuraaviin asioihin:

1. Millaista hyvinvointialueen maakunnallisen nuorisovaltuuston toiminnan tulisi olla, jotta kunnastanne nuoren **olisi mahdollista** edustaa kyseisessä ryhmässä?
 - Kuinka usein ryhmä kokoontuisi?
 - Millaisiin aikoihin (koulupv:n aikana, arki-iltaisin, viikonloppuisin) ryhmä kokoontuisi?
 - Missä ryhmä kokoontuisi ja miten sinne kuljetaan? Fyysisesti vai etäyhteyksin?
 - Mitä kuluja nuorelle aiheutuu osallistumisesta (jotta voidaan suunnitella miten ne korvataan)?
 - Mitä esteitä tai haasteita näette, jotka pitäisi ratkaista että kuntanne nuori voisi täysipainoisesti osallistua toimintaan?
2. Millaista hyvinvointialueen maakunnallisen nuorisovaltuuston toiminnan tulisi olla, jotta nuoret olisivat **kiinnostuneita ja motivoituneita** edustamaan ryhmässä?
 - Millaiset yli kuntarajoja ylittävät aiheet ovat nuorille tärkeitä?
 - Minkälaista ryhmän toiminnan tulisi olla luonteeltaan (esim. kuinka virallista tai rentoa, aikuisten rooli)?
 - Tarvitaanko kokousten lisäksi myös muuta toimintaa, jotta ryhmä toimisi hyvin (esim. ryhmäytymis- tai koulutusleirejä, vapaamuotoisia tapaamisia tms?) Kertokaa vapaasti ideoita.
 - Mikä saa nuoret ylipäänsä kiinnostumaan ja pysymään mukana tällaisessa ryhmässä?
3. Lakiluonnoksen mukaan hyvinvointialueiden nuorisovaltuustojen kokoamisessa tulisi huomioida eri lapsiryhmien osallistumismahdollisuudet. Miten tämä voidaan toteuttaa parhaiten?
 - Miten hyvinvointialueen nuorisovaltuuston jäsenet kannattaisi valita, jotta edustajaksi saadaan nuoria kaikista kunnista ja erilaisista taustoista?
 - Miten valittu hyvinvointialueen nuorisovaltuusto voi kuulla laajasti muita nuoria eri lapsiryhmien näkemysten kuulumiseksi?

Pyydämme, että toimittaisitte lausuntonne to 13.2. mennessä Nuorten Ääni Pirkanmaalla-hankkeen koordinaattorille osoitteeseen liisa.hietamaa@tampere.fi.

Maakunnallinen nuorisovaltuusto käsittelee lausuntoja kokouksessaan la 15.2. ja lausunnollanne on tärkeä merkitys asian käsittelyssä ja jatkotyössä!